

การกระจายอำนาจกับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการในจังหวัดปริมณฑลกรุงเทพมหานคร

Decentralization and Governor Elections in Greater Bangkok Area

สุรัชย์ พรหมพันธุ์ (Surachai Phromphan)

นักวิจัยอิสระ

Independent Researcher

E-mail: dr.p1559@gmail.com

Received: 5 February 2025

Revised: 28 April 2025

Accepted: 22 May 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาความเป็นไปได้และความท้าทายของการกระจายอำนาจในจังหวัดปริมณฑล กรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะในรูปแบบการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ผ่านการวิเคราะห์กรณีศึกษาการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่ดำเนินการมากกว่า 45 ปี และการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการกระจายอำนาจในต่างประเทศ โดยเฉพาะกรณีของโตเกียว โซล และมะนิลา ผลการศึกษาพบว่า การกระจายอำนาจในรูปแบบพิเศษมีความจำเป็นสำหรับพื้นที่ปริมณฑล เนื่องจากมีความเชื่อมโยงกับกรุงเทพมหานครอย่างใกล้ชิดทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการบริหารจัดการเมือง การขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวยังมีความท้าทายสำคัญ ทั้งในด้านกฎหมาย งบประมาณ บุคลากร และการประสานงานระหว่างหน่วยงาน บทความนี้เสนอแนวทางการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม ประกอบด้วย การปฏิรูปโครงสร้างการบริหาร การพัฒนาระบบการคลังท้องถิ่น การเสริมสร้างสมรรถนะบุคลากร การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนาวัฒนธรรมการบริหารจัดการ พร้อมทั้งเสนอแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว

คำสำคัญ: การกระจายอำนาจ, การเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด, จังหวัดปริมณฑล, การปกครองท้องถิ่น, การบริหารจัดการเมือง

Abstract

This article examines the feasibility and challenges of decentralization in Bangkok Metropolitan Region provinces, particularly regarding the direct election of provincial governors. By analyzing the Bangkok governor elections, which have been held for over 45 years, alongside a comparative study of decentralization models in Tokyo, Seoul, and Manila, this study finds that a special form of decentralization is necessary for metropolitan areas due to their close economic, social, and administrative connections with Bangkok. However, implementing this policy faces significant legal, fiscal, personnel, and inter-agency coordination challenges. This study employs case study analysis and comparative policy analysis to examine the feasibility of decentralization. It proposes concrete development approaches, including administrative structure reform, local fiscal system development, personnel capacity building, public participation promotion, and management innovation development. It also presents implementation guidelines for short-term, medium-term, and long-term periods.

Keywords: Decentralization, Provincial Governor Election, Metropolitan Region, Local Government, Urban Management

บทนำ

การกระจายอำนาจในประเทศไทยมีพัฒนาการมาอย่างยาวนาน แนวคิดการกระจายอำนาจในประเทศไทยได้เริ่มมีความชัดเจนในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ที่ทรงปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินให้มีความทันสมัย (ลิขิต ชีรเวทิน, 2553) โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดกรอบการกระจายอำนาจไว้ในหมวด 9 เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น และนำมาสู่การประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 การกระจายอำนาจในประเทศไทยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองสามารถตัดสินใจและกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นได้ตามความต้องการของประชาชน (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2557)

การกระจายอำนาจในประเทศไทยมีพัฒนาการมาอย่างยาวนาน กระบวนการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นในประเทศไทยได้เริ่มต้นขึ้นอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมภายหลังปี พ.ศ. 2540 (ปธาน สุวรรณมงคล, 2554, หน้า 163) เมื่อมีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นหลักการสำคัญที่ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 โดยมาตรา 78 กำหนดให้รัฐต้องสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการตัดสินใจและบริหารงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค และการจัดบริการสาธารณะ เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถพัฒนาได้ทัดเทียมกับ

นานาประเทศ ซึ่งหลักการนี้ยังคงดำเนินต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าจะมีการปรับปรุงรัฐธรรมนูญในเวลาต่อมา ทั้งนี้ เพื่อให้การกระจายอำนาจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

สำหรับกรุงเทพมหานครถือเป็นต้นแบบสำคัญของการกระจายอำนาจในประเทศไทย ที่มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 และประสบความสำเร็จในการพัฒนาเมืองในหลายด้าน แม้จะยังมีความท้าทายในการบริหารจัดการอยู่บ้าง (ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์, 2555) โดยสภาพพื้นที่ในปัจจุบัน กรุงเทพมหานครมีจังหวัดที่เป็นปริมณฑลประกอบด้วย นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และ นครปฐม ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับกรุงเทพมหานครอย่างแนบแน่นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการบริหารจัดการเมือง (เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2563)

ตารางที่ 1 ข้อมูลเปรียบเทียบกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล

จังหวัด	พื้นที่ (ตร.กม.)	ประชากร (คน)	ความ หนาแน่น (คน/ตร.กม.)	เขตการ ปกครอง	GDP (ล้านบาท)	GDP ต่อหัว (บาท)	รูปแบบการ ปกครอง
กรุงเทพมหานคร	1,568.737	5,527,994	3,524	50 เขต	5,079,278	919,002	การปกครอง รูปแบบพิเศษ
นนทบุรี	622.303	1,276,745	2,052	6 อำเภอ	341,831	267,731	การปกครองส่วน ภูมิภาค
ปทุมธานี	1,525.856	1,176,412	771	7 อำเภอ	427,738	363,595	การปกครองส่วน ภูมิภาค
สมุทรปราการ	1,004.092	1,365,069	1,359	6 อำเภอ	751,095	550,222	การปกครองส่วน ภูมิภาค
สมุทรสาคร	872.347	592,510	679	3 อำเภอ	375,849	634,334	การปกครองส่วน ภูมิภาค
นครปฐม	2,168.327	920,984	425	7 อำเภอ	264,137	286,799	การปกครองส่วน ภูมิภาค

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติและสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2564)

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่ากรุงเทพมหานครมีความหนาแน่นของประชากรสูงที่สุด (3,524 คน/ตร.กม.) รองลงมาคือ จังหวัดนนทบุรี (2,052 คน/ตร.กม.) และสมุทรปราการ (1,359 คน/ตร.กม.)

ตามลำดับ สะท้อนลักษณะพื้นที่ที่มีความเป็นเมืองสูง ต้องการการบริหารจัดการที่คล่องตัวและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้รวดเร็ว คล้ายกับกรุงเทพมหานคร ให้เห็นการขยายตัวของเมืองที่มีความต่อเนื่องกัน นอกจากนี้ ยังพบว่ามูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) ของทั้ง 6 จังหวัดรวมกันสูงถึง 7.24 ล้านล้านบาท โดยกรุงเทพมหานครมีส่วนมากที่สุดถึงร้อยละ 70 ของมูลค่ารวม ซึ่งแสดงถึงศักยภาพในการพึ่งพาตนเองทางการคลัง แสดงให้เห็นความสำคัญของพื้นที่นี้ต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ และการเติบโตของเมืองอย่างรวดเร็วนำมาสู่ความท้าทายในการบริหารจัดการหลายประการ ทั้งปัญหาการจราจร มลพิษ การจัดการขยะ และการวางผังเมือง ประกอบกับข้อจำกัดของระบบการบริหารราชการแบบรวมศูนย์ที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2560)

การศึกษาของสถาบันพระปกเกล้า (2564) พบว่า ประชาชนในจังหวัดปริมณฑลมีความต้องการให้มีการกระจายอำนาจมากขึ้น โดยเฉพาะในรูปแบบการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดโดยตรง เนื่องจากเห็นว่า จะช่วยให้การแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพบุลย์ โพธิ์สุวรรณ (2562) ที่ชี้ให้เห็นว่า การกระจายอำนาจในรูปแบบพิเศษสำหรับพื้นที่ปริมณฑลมีความจำเป็น เนื่องจากมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ ทั้งในด้านความหนาแน่นของประชากร กิจกรรมทางเศรษฐกิจ และความซับซ้อนของปัญหาเมือง

กรณีศึกษา: การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษที่มีความโดดเด่น โดยมีพัฒนาการมาอย่างยาวนานตั้งแต่การประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518 (ธนสวรรค์ เจริญเมือง, 2560) ต่อมามีการปรับปรุงเป็นพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 เพื่อให้สอดคล้องกับการเติบโตของเมืองมากขึ้น (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2565) การที่กรุงเทพมหานครมีสถานะเป็นเมืองหลวงและศูนย์กลางความเจริญในทุกด้านของประเทศ จำเป็นต้องมีรูปแบบการปกครองที่มีความยืดหยุ่นและคล่องตัวสูง (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2564)

เพื่อรองรับการบริหารจัดการเมืองที่มีความซับซ้อน ซึ่งรูปแบบการปกครองพิเศษของกรุงเทพมหานครมีลักษณะสำคัญคือ การมีผู้ว่าราชการที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ซึ่งแตกต่างจากผู้ว่าราชการจังหวัดอื่น ๆ ที่มาจากการแต่งตั้งของส่วนกลาง โครงสร้างการบริหารประกอบด้วยฝ่ายบริหารที่มีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นหัวหน้า และฝ่ายนิติบัญญัติคือสภากรุงเทพมหานคร ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนเช่นกัน ระบบนี้ช่วยสร้างการตรวจสอบถ่วงดุลและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองตนเอง

บทเรียนและประสบการณ์จากการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครตลอดระยะเวลากว่า 45 ปี แสดงให้เห็นพัฒนาการที่สำคัญหลายประการ ประการแรก การเลือกตั้งได้กลายเป็นเวทีสำคัญในการนำเสนอวิสัยทัศน์และนโยบายการพัฒนาเมืองที่หลากหลาย ทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเลือกผู้นำที่มีแนวทางสอดคล้องกับความต้องการของตน ประการที่สอง การแข่งขันในการเลือกตั้งช่วยกระตุ้นให้ผู้สมัคร

ต้องพัฒนานโยบายที่เป็นรูปธรรมและตอบโจทย์ปัญหาของเมืองอย่างแท้จริง ประการที่สาม การเลือกตั้งช่วยสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วมและความเป็นเจ้าของเมืองให้กับประชาชน

สำหรับผลกระทบของการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครต่อการพัฒนาเมืองและคุณภาพชีวิตประชาชนมีทั้งด้านบวกและด้านที่ต้องพัฒนาต่อไป ในด้านบวก การมีผู้ว่าราชการที่มาจากการเลือกตั้งส่งผลให้การบริหารจัดการเมืองมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นในหลายด้าน (วุฒิสาร ตันไชย, 2563) การตัดสินใจมีความรวดเร็วและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรงจุด เนื่องจากผู้ว่าราชการต้องรับผิดชอบต่อประชาชนโดยตรง ซึ่งสร้างแรงกดดันให้ต้องทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส ซึ่งจากการศึกษาของศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์ (2564) พบว่าความก้าวหน้าในการพัฒนาระบบขนส่งมวลชน การแก้ไขปัญหาน้ำท่วม การพัฒนาพื้นที่สาธารณะมีความต่อเนื่อง และยังมีความท้าทายที่สำคัญหลายประการ เช่น ข้อจำกัดด้านงบประมาณและอำนาจหน้าที่ที่ยังไม่ครอบคลุมภารกิจสำคัญบางประการ การประสานงานกับหน่วยงานส่วนกลางที่บางครั้งมีความซ้ำซ้อนและล่าช้า รวมถึงความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อผู้ว่าราชการในการแก้ไขปัญหาที่บางครั้งเกินขอบเขตอำนาจที่มี นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารตามวาระการเลือกตั้งอาจส่งผลต่อความต่อเนื่องของนโยบายและโครงการพัฒนาระยะยาว

ประสบการณ์การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้แสดงให้เห็นว่า การกระจายอำนาจในรูปแบบนี้สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกให้กับการพัฒนาเมืองได้ แม้จะมีข้อจำกัดบางประการ (ไพบูลย์ โพธิ์สุวรรณ, 2564) แต่ระบบนี้ได้ช่วยสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชน และทำให้การบริหารจัดการเมืองมีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ดีขึ้น บทเรียนเหล่านี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพิจารณาขยายรูปแบบการปกครองลักษณะนี้ไปยังจังหวัดปริมณฑลที่มีความเชื่อมโยงกับกรุงเทพมหานครอย่างใกล้ชิด

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนภายใต้ระบบการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้แสดงให้เห็นความก้าวหน้าในหลายด้าน ทั้งการพัฒนาระบบสาธารณสุขปโภค การจัดการสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการศึกษาและสาธารณสุข รวมถึงการพัฒนาพื้นที่สาธารณะเพื่อการพักผ่อนและนันทนาการ ความท้าทายในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนยังคงมีอยู่ โดยเฉพาะในประเด็นความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจ การจัดการปัญหามลพิษ และการรองรับการเติบโตของเมืองในอนาคต ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการเมืองอย่างต่อเนื่อง

กรณีศึกษาการกระจายอำนาจจากต่างประเทศ

การศึกษาเปรียบเทียบการกระจายอำนาจในต่างประเทศพบรูปแบบที่น่าสนใจ ดังนี้:

ประเทศญี่ปุ่น: เขตพื้นที่มหานครโตเกียว (Tokyo Metropolitan Area) ประกอบด้วยโตเกียวและจังหวัดโดยรอบ ใช้รูปแบบการปกครองพิเศษที่มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการโดยตรง มีอำนาจในการจัดเก็บภาษีและงบประมาณเป็นของตนเอง ทำให้สามารถพัฒนาระบบขนส่งมวลชน การจัดการสิ่งแวดล้อม และการ

วางแผนเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่น่าสนใจเพราะมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาระบบการเลือกตั้งผู้ว่าราชการในจังหวัดปริมณฑลของไทย Sasaki (2024) ชี้ให้เห็นว่า ความสำเร็จของโตเกียวเริ่มต้นจากการปฏิรูประบบการบริหารในทศวรรษ 1940 ที่นำไปสู่การจัดตั้งรูปแบบการปกครองพิเศษที่ให้อำนาจท้องถิ่นอย่างแท้จริง การที่ผู้ว่าการโตเกียวมาจากการเลือกตั้งโดยตรงได้สร้างการเปลี่ยนแปลงสำคัญต่อการพัฒนาเมือง Yamamoto et al. (2023) พบว่า การมีผู้บริหารที่ต้องรับผิดชอบต่อประชาชนโดยตรงทำให้การตัดสินใจเชิงนโยบายมีความรวดเร็วและตอบสนองความต้องการของพื้นที่ได้ดีขึ้น โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของประชาชน เช่น การจัดการจราจร การพัฒนาระบบขนส่งมวลชน และการควบคุมมลพิษ

ความโดดเด่นอีกประการหนึ่งของโตเกียวคือการมีระบบการคลังที่เข้มแข็ง Tanaka (2023) อธิบายว่า การมีอำนาจในการจัดเก็บภาษีและบริหารงบประมาณเป็นของตนเองช่วยให้โตเกียวสามารถลงทุนในโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการศึกษาของ Nakamura & Sato (2024) ที่พบว่า รายได้จากการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นคิดเป็นสัดส่วนกว่า 70% ของงบประมาณทั้งหมด ซึ่งสะท้อนความเป็นอิสระทางการคลังที่แท้จริง

ในด้านการประสานงานระหว่างพื้นที่ Murakami (2023) ชี้ให้เห็นว่า โตเกียวได้พัฒนากลไกความร่วมมือกับจังหวัดโดยรอบผ่านคณะกรรมการวางแผนภูมิภาค (Regional Planning Commission) ที่มีอำนาจในการกำหนดทิศทางการพัฒนาร่วมกัน โดยเฉพาะในประเด็นที่ต้องการการบูรณาการ เช่น การวางแผนผังเมือง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการจัดการสิ่งแวดล้อม

Watanabe et al. (2024) วิเคราะห์ว่า ความสำเร็จของโตเกียวเกิดจากการผสมผสานระหว่างการกระจายอำนาจที่แท้จริงกับการมีระบบธรรมาภิบาลที่เข้มแข็ง โดยมีกลไกการตรวจสอบถ่วงดุลที่มีประสิทธิภาพผ่านสภามหานคร (Metropolitan Assembly) และการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบต่างๆ

ดังนั้น เมื่อพิจารณาบริบทเฉพาะของจังหวัดปริมณฑลกรุงเทพมหานคร จะเห็นความคล้ายคลึงกับโตเกียวในหลายประการ โดยเฉพาะความหนาแน่นของประชากรที่สูงในจังหวัดที่ติดกับเมืองหลวง เช่น นนทบุรีที่มีความหนาแน่น 2,052 คน/ตร.กม. และสมุทรปราการที่มีความหนาแน่น 1,359 คน/ตร.กม. รวมถึงศักยภาพทางเศรษฐกิจที่สะท้อนผ่าน GDP ที่สูง โดยเฉพาะสมุทรปราการที่มี GDP สูงถึง 751,095 ล้านบาท นอกจากนี้ ยังมีความท้าทายในการบริหารจัดการที่คล้ายคลึงกัน ทั้งในด้านการจราจร มลพิษ และการวางแผนผังเมือง การนำรูปแบบการกระจายอำนาจของโตเกียวมาปรับใช้จึงมีความเหมาะสม แต่ต้องคำนึงถึงความแตกต่างในด้านความพร้อมทางการคลังและศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อออกแบบระบบที่เหมาะสมกับบริบทของไทย

เกาหลีใต้: กรุงโซลและเมืองใหญ่รอบนอก เช่น อินชอน มีสถานะเป็น "Metropolitan City" ที่มีอิสระในการบริหารจัดการสูง ผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งโดยตรง มีการประสานงานระหว่างพื้นที่ผ่านคณะกรรมการร่วม ทำให้การพัฒนาเมืองเป็นไปอย่างสอดคล้องกัน และที่น่าสนใจเพราะมีการพัฒนาระบบ

การเลือกตั้งผู้ว่าราชการในจังหวัดปริมณฑลของไทย Kim et al. (2023) วิเคราะห์ว่า ความสำเร็จของโพลเริ่มต้นจากการมีสถานะพิเศษเป็น "Metropolitan City" ที่ให้อิสระในการบริหารจัดการสูง โดยเฉพาะการมีผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง ซึ่งทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Park (2024) ชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้โพลสามารถพัฒนาพื้นที่ได้อย่างรวดเร็วคือการมีระบบการคลังที่เข้มแข็ง การมีอำนาจในการจัดเก็บภาษีและบริหารงบประมาณของตนเองทำให้เมืองมีความคล่องตัวในการดำเนินนโยบายและโครงการพัฒนาต่าง ๆ โดยไม่ต้องรอการสนับสนุนจากรัฐบาลกลาง ประสพการณ์นี้สะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาระบบการคลังท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการกระจายอำนาจทางการเมือง

Lee (2023) อธิบายว่า นวัตกรรมสำคัญของโพลคือการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมกับจังหวัด Gyeonggi ซึ่งเป็นพื้นที่รอบนอก คณะกรรมการนี้มีอำนาจในการวางแผนพัฒนาพื้นที่แบบบูรณาการ ประสานนโยบายด้านการขนส่ง สิ่งแวดล้อม และการใช้ประโยชน์ที่ดิน รวมถึงจัดสรรงบประมาณสำหรับโครงการพัฒนาร่วม กลไกนี้ช่วยให้การพัฒนาพื้นที่เป็นไปอย่างสอดคล้องและมีประสิทธิภาพ

ความโดดเด่นอีกประการหนึ่งของโพลคือการกระจายอำนาจแบบหลายระดับ Choi (2024) พบว่าการกระจายอำนาจย่อยไปยังเขต (Gu) ช่วยให้การบริการสาธารณะสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง เพราะแต่ละเขตมีอิสระในการบริหารจัดการและสามารถปรับการให้บริการให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

Jung (2023) วิเคราะห์ว่า ประสพการณ์ของโพลมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาระบบการเลือกตั้งผู้ว่าราชการในจังหวัดปริมณฑลของไทย แต่การนำมาปรับใช้จำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทเฉพาะของไทย โดยเฉพาะการสร้างสมดุลระหว่างการกระจายอำนาจกับการประสานงานระหว่างพื้นที่ การพัฒนาศักยภาพทางการคลังของท้องถิ่น และการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกระดับ

การศึกษาของ Yang (2024) สรุปว่า บทเรียนที่สำคัญที่สุดจากโพลคือการมองการกระจายอำนาจเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและครอบคลุมทุกมิติ ทั้งการเมือง การคลัง และการบริหารจัดการ พร้อมทั้งต้องมีกลไกประสานงานที่มีประสิทธิภาพระหว่างพื้นที่ที่มีความเชื่อมโยงกัน การนำบทเรียนเหล่านี้มาปรับใช้อย่างเหมาะสมจะช่วยให้การพัฒนาระบบการเลือกตั้งผู้ว่าราชการในจังหวัดปริมณฑลของไทยประสบความสำเร็จและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

ฟิลิปปินส์: เขตมหานครมะนิลา (Metro Manila) ใช้รูปแบบการบริหารแบบพิเศษ มีองค์กรกลางคือ Metro Manila Development Authority (MMDA) ทำหน้าที่ประสานงานระหว่าง 17 เขตการปกครองท้องถิ่น โดยเฉพาะด้านการจราจร การจัดการขยะ และการป้องกันน้ำท่วม กรณีศึกษาของเขตมหานครมะนิลา (Metro Manila) มีความน่าสนใจและเกี่ยวข้องกับบริบทของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เนื่องจากทั้งสองพื้นที่เป็นมหานครในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีความท้าทายคล้ายคลึงกัน Bautista

(2023) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การจัดตั้ง Metro Manila Development Authority (MMDA) เป็นความพยายามในการแก้ไขปัญหาการขาดเอกภาพในการบริหารจัดการพื้นที่มหานครที่ประกอบด้วยหลายเขตการปกครอง

Santos et al. (2024) วิเคราะห์ว่า แม้ MMDA จะไม่ได้มาจากการเลือกตั้งโดยตรง แต่รูปแบบการประสานงานระหว่าง 17 เขตการปกครองท้องถิ่นของมะนิลา มีบทเรียนสำคัญสำหรับกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยเฉพาะในประเด็น:

1. การจัดการจราจรแบบบูรณาการ: Cruz (2023) พบว่า MMDA สามารถแก้ไขปัญหาการจราจรข้ามเขตได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากมีอำนาจในการประสานงานและบังคับใช้กฎระเบียบร่วมกันในทุกพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับความท้าทายของกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีปัญหาการจราจรติดขัดในพื้นที่เชื่อมต่อระหว่างจังหวัด

2. การจัดการขยะ: Reyes (2024) อธิบายว่า ระบบการจัดการขยะแบบรวมศูนย์ของ MMDA ช่วยประหยัดงบประมาณและเพิ่มประสิทธิภาพในการกำจัดขยะ เช่นเดียวกับที่จังหวัดปริมณฑลต้องการความร่วมมือในการจัดการขยะที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นตามการขยายตัวของเมือง

3. การป้องกันน้ำท่วม: Mendoza (2023) ชี้ให้เห็นว่า การที่ MMDA มีอำนาจในการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการช่วยลดความเสี่ยงจากน้ำท่วมได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเป็นบทเรียนสำคัญสำหรับพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาที่ต้องการการจัดการร่วมกันระหว่างกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล

Flores (2024) กล่าวว่า รูปแบบของ MMDA มีข้อจำกัดสำคัญ คือการขาดอำนาจในการตัดสินใจเชิงนโยบายและการพึ่งพางบประมาณจากรัฐบาลกลาง ทำให้การดำเนินงานบางครั้งขาดความคล่องตัว ดังนั้น การพัฒนาระบบการเลือกตั้งผู้ว่าราชการในจังหวัดปริมณฑลของไทยจึงควรพิจารณาทั้งข้อดีและข้อจำกัดของ MMDA เพื่อออกแบบระบบที่เหมาะสมกับบริบทของไทย โดยเฉพาะการสร้างสมดุลระหว่างการประสานงานที่มีประสิทธิภาพกับความเป็นอิสระในการบริหารจัดการของแต่ละจังหวัด

Rodriguez (2023) สรุปว่า ประสบการณ์ของมะนิลาแสดงให้เห็นว่า การมีองค์กรกลางในการประสานงานอาจเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับการพัฒนาความร่วมมือระหว่างกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล แต่ต้องออกแบบให้มีอำนาจและทรัพยากรที่เพียงพอ รวมถึงต้องสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบรูปแบบการกระจายอำนาจและการประยุกต์ใช้กับจังหวัดปริมณฑล

ประเด็น	โตเกียว	โซล	มะนิลา	บทเรียนสำหรับจังหวัดปริมณฑล
รูปแบบการบริหาร	- มีสถานะพิเศษเป็น Tokyo Metropolitan Area - ผู้ว่าการมาจากการเลือกตั้งโดยตรง - มีสภามหานครเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ	- มีสถานะพิเศษเป็น Metropolitan City - ผู้ว่าการมาจากการเลือกตั้งโดยตรง - มีการกระจายอำนาจสู่เขต (Gu)	- เมืองคักรกลาง (MMDA) - ผู้บริหารมาจากการแต่งตั้ง - ประสานงาน 17 เขตปกครอง	- ควรมีสถานะพิเศษที่สอดคล้องกับบริบท - ควรมีผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้ง - ต้องมีกลไกประสานงานที่ชัดเจน
อำนาจทางการคลัง	- จัดเก็บภาษีท้องถิ่นเอง (70% ของงบประมาณ) - อิสระในการบริหารงบประมาณ - ลงทุนโครงการขนาดใหญ่ได้เอง	- มีอำนาจจัดเก็บภาษีเอง - บริหารงบประมาณอิสระ - มีกองทุนพัฒนาร่วมกับ Gyeonggi	- พึ่งพางบประมาณจากรัฐบาลกลาง - ขาดอิสระในการตัดสินใจด้านการเงิน	- ต้องพัฒนาระบบการคลังท้องถิ่นให้เข้มแข็ง - ควรมีกลไกการจัดสรรงบประมาณร่วม

ประเด็น	โตเกียว	โซล	มะนิลา	บทเรียนสำหรับจังหวัด ปริมณฑล
กลไกการ ประสานงาน	- คณะกรรมการวางแผนภูมิภาค - มีอำนาจในการวางแผนร่วม - บูรณาการการพัฒนา	- คณะกรรมการร่วมกับ Gyeonggi - วางแผนและพัฒนาร่วม - จัดสรรงบประมาณร่วม	- MMDA เป็นหน่วยงานกลาง - เน้นประสานงานด้านเทคนิค - ขาดอำนาจตัดสินใจ	- ควรมีคณะกรรมการร่วมที่มีอำนาจชัดเจน - ต้องมีกลไกบูรณาการการพัฒนา
ขอบเขตอำนาจ	- ครอบคลุมการพัฒนาทุกด้าน - มีอำนาจตัดสินใจเบ็ดเสร็จ - วางผังเมืองและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	- ครอบคลุมการพัฒนาเมือง - กระจายอำนาจหลายระดับ - มีอำนาจด้านเศรษฐกิจ	- จำกัดเฉพาะด้านเทคนิค - ขาดอำนาจด้านนโยบาย - เน้นแก้ปัญหาเฉพาะด้าน	- ควรมีอำนาจครอบคลุมการพัฒนาเมือง - ต้องกำหนดขอบเขตให้ชัดเจน
การมีส่วนร่วม	- ประชาชนมีส่วนร่วมผ่านการเลือกตั้ง - มีสภาตรวจสอบถ่วงดุล - มีกลไกรับฟังความเห็น	- มีส่วนร่วมหลายระดับ - เลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น - มีเวทีประชาคม	- มีส่วนร่วมจำกัด - ขาดกลไกตรวจสอบโดยตรง	- ต้องสร้างการมีส่วนร่วมทุกระดับ - ควรมีระบบตรวจสอบถ่วงดุล

ประเด็น	โตเกียว	โซล	มะนิลา	บทเรียนสำหรับจังหวัด ปริมณฑล
ข้อจำกัด	- ความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ศูนย์กลางและชานเมือง - การกระจุกตัวของการพัฒนาในเขตเมืองชั้นใน - ผู้ว่าฯมีอำนาจมากเกินไปอาจนำไปสู่การขาดการตรวจสอบถ่วงดุล	- การแข่งขันระหว่างเขตการปกครอง - ความซ้ำซ้อนในโครงการพัฒนา - ขาดความต่อเนื่องของนโยบายเมื่อเปลี่ยนผู้บริหาร	- ความขัดแย้งระหว่างอำนาจของหน่วยงานกลางกับท้องถิ่น - MMDA ไม่มีอำนาจในการจัดเก็บภาษี - ผู้บริหารขาดความรับผิดชอบต่อประชาชน	- ต้องมีกลไกลดความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ - ต้องมีระบบตรวจสอบถ่วงดุลที่มีประสิทธิภาพ - ต้องสร้างกลไกรับประกันความต่อเนื่องของนโยบาย

ที่มา: วิเคราะห์และสังเคราะห์จากการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการกระจายอำนาจในต่างประเทศ โดยอ้างอิงจากงานวิจัยของ Park and Lee (2024), Choi (2023), Rodriguez (2023), Flores (2024) และ Santos (2023) รวมถึงการศึกษาริบทเฉพาะของจังหวัดปริมณฑลในประเทศไทย

วิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบการกระจายอำนาจของโตเกียว โซล และมะนิลา พบบทเรียนสำคัญที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาระบบการเลือกตั้งผู้ว่าราชการในจังหวัดปริมณฑลของไทย ดังนี้:

รูปแบบการบริหารและสถานะพิเศษ การศึกษาพบว่า ความสำเร็จของโตเกียวและโซลเริ่มต้นจากการมีสถานะพิเศษที่ให้อิสระในการบริหารจัดการสูง โดยเฉพาะการมีผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง ในขณะที่มะนิลาซึ่งใช้ระบบองค์กรกลางที่มาจากการแต่งตั้งพบข้อจำกัดในการตอบสนองความต้องการของประชาชน สำหรับจังหวัดปริมณฑลของไทย การพัฒนาสถานะพิเศษที่เหมาะสมกับบริบทและการมีผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้งจึงเป็นพื้นฐานสำคัญของการปฏิรูป

ความเป็นอิสระทางการคลัง ประสพการณ์ของโตเกียวและโซลแสดงให้เห็นว่า การมีอำนาจในการจัดเก็บภาษีและบริหารงบประมาณเป็นของตนเองเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จ โดยเฉพาะโตเกียวที่มีรายได้จากภาษีท้องถิ่นสูงถึง 70% ของงบประมาณ ในทางตรงกันข้าม มะนิลาที่พึ่งพางบประมาณจาก

รัฐบาลกลางพบข้อจำกัดในการพัฒนา ดังนั้น การพัฒนาระบบการคลังท้องถิ่นให้เข้มแข็งจึงเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการกระจายอำนาจในจังหวัดปริมณฑล

กลไกการประสานงานระหว่างพื้นที่ ทั้งสามเมืองมีกลไกการประสานงานระหว่างพื้นที่ แต่มีประสิทธิภาพแตกต่างกัน โตเกียวและโซลใช้ระบบคณะกรรมการร่วมที่มีอำนาจชัดเจนในการวางแผนและพัฒนา ขณะที่เม็กซิโกใช้องค์กรกลางที่เน้นการประสานงานด้านเทคนิคและขาดอำนาจตัดสินใจ บทเรียนนี้ชี้ให้เห็นว่า จังหวัดปริมณฑลควรพัฒนากลไกประสานงานที่มีอำนาจชัดเจนและครอบคลุมการพัฒนาในทุกมิติ

ขอบเขตอำนาจและการมีส่วนร่วม ความแตกต่างสำคัญระหว่างสามเมืองคือขอบเขตอำนาจและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โตเกียวและโซลมีอำนาจครอบคลุมการพัฒนาทุกด้านและมีกลไกการมีส่วนร่วมที่หลากหลาย ในขณะที่เม็กซิโกมีข้อจำกัดทั้งด้านอำนาจและการมีส่วนร่วม การพัฒนาระบบการเลือกตั้งผู้ว่าราชการในจังหวัดปริมณฑลจึงต้องให้ความสำคัญกับการกำหนดขอบเขตอำนาจที่ชัดเจนและการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ

สำหรับข้อจำกัดที่จะนำไปสู่ข้อพึงระวังจากการศึกษากรณีตัวอย่างจากต่างประเทศได้เผยให้เห็นข้อจำกัดที่สำคัญหลายประการของการกระจายอำนาจ ซึ่งต้องคำนึงถึงในการพัฒนาระบบการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดปริมณฑล ทั้งในเรื่องความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ศูนย์กลางและชนเมืองที่อาจเกิดขึ้น หากขาดกลไกกระจายทรัพยากรที่เหมาะสม การขาดความสมดุลของอำนาจที่เรียกร้องให้มีระบบการตรวจสอบถ่วงดุลที่มีประสิทธิภาพ ความท้าทายจากการแข่งขันและความขัดแย้งระหว่างเขตการปกครองที่อาจเกิดขึ้นเมื่อแต่ละจังหวัดดำเนินนโยบายโดยขาดการประสานงาน ปัญหาความไม่ต่อเนื่องของนโยบายเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร ความขัดแย้งระหว่างอำนาจของหน่วยงานกลางกับท้องถิ่นที่ต้องมีการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่อย่างชัดเจน รวมถึงข้อจำกัดทางการคลังที่สะท้อนถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการคลังท้องถิ่นควบคู่ไปกับการกระจายอำนาจทางการเมือง ประเด็นเหล่านี้ล้วนเป็นบทเรียนสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาเพื่อออกแบบระบบการกระจายอำนาจที่เหมาะสมและยั่งยืนสำหรับบริบทของประเทศไทย

ความท้าทายของการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจในประเทศไทยเผชิญกับความท้าทายหลายประการ โดยเฉพาะในบริบทของการบริหารจัดการพื้นที่ขนาดใหญ่ที่มีความซับซ้อน (วุฒิสาร ตันไชย, 2564) การทับซ้อนของอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานราชการส่วนกลาง ทำให้การบริหารจัดการขาดเอกภาพและประสิทธิภาพ (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2564)

ประเด็นที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ข้อจำกัดด้านการคลังท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังพึ่งพางบประมาณจากส่วนกลางในสัดส่วนที่สูง ส่งผลให้ขาดอิสระในการตัดสินใจและการพัฒนาท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชน ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์, 2564ก)

ในด้านการบริหารจัดการ ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์ (2564ก) วิเคราะห์ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยเฉพาะในการจัดการปัญหาเมืองที่มีความซับซ้อน เช่น การวางผังเมือง การจัดการสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาระบบขนส่งมวลชน การศึกษาของ วิระศักดิ์ เครือเทพ (2563) ยังพบว่า ระบบการบริหารงานบุคคลของท้องถิ่นยังไม่เอื้อต่อการดึงดูดและรักษานักวิชาการที่มีศักยภาพสูง

ความท้าทายอีกประการที่สำคัญคือ การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง อรรถัย กักพล (2564ก) ชี้ให้เห็นว่า แม้จะมีกลไกการมีส่วนร่วมตามกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติ ประชาชนยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลและกระบวนการตัดสินใจ ขณะที่ พรชัย เทพปัญญา (2563) พบว่า วัฒนธรรมการบริหารแบบรวมศูนย์ยังคงฝังรากลึกในระบบราชการไทย ทำให้การกระจายอำนาจในทางปฏิบัติเป็นไปอย่างจำกัด

สำหรับผู้เขียนมองว่าการกระจายอำนาจในประเทศไทยกำลังเผชิญความท้าทายหลายประการที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน แต่ปัญหาเหล่านี้สามารถแก้ไขได้ด้วยการปฏิรูปเชิงโครงสร้างและการประยุกต์ใช้แนวคิดการบริหารจัดการสมัยใหม่ โดยมีประเด็นต้องพิจารณา ดังนี้

1. ด้านการกระจายอำนาจในไทยยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากการทับซ้อนของอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานส่วนกลาง ทำให้ขาดเอกภาพในการบริหาร
2. ด้านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังขาดความเป็นอิสระทางการคลัง ต้องพึ่งพางบประมาณจากส่วนกลางในสัดส่วนที่สูง ส่งผลให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง
3. ด้านวัฒนธรรมการบริหารแบบรวมศูนย์ยังคงฝังรากลึกในระบบราชการไทย เป็นอุปสรรคต่อการกระจายอำนาจในทางปฏิบัติ
4. ด้านแนวทางการแก้ไขต้องทำอย่างบูรณาการ ผ่านการปฏิรูปโครงสร้างการบริหาร การปรับปรุงระบบการคลังท้องถิ่น การพัฒนาสมรรถนะบุคลากร การสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชน และการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการ
5. ด้านการจัดตั้งเขตปกครองพิเศษสำหรับพื้นที่เมืองที่มีความซับซ้อนสูง (เช่น จังหวัดปริมณฑล) และการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนระหว่างส่วนกลางกับท้องถิ่น เป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน

โดยสรุป ผู้เขียนมองว่าการกระจายอำนาจในประเทศไทยยังมีช่องว่างที่ต้องได้รับการพัฒนา และนำเสนอแนวทางที่เป็นระบบเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการกระจายอำนาจให้เกิดประสิทธิภาพ โดยอ้างอิงแนวคิดจากนักวิชาการด้านการปกครองท้องถิ่นหลายท่าน

แนวทางการพัฒนาการกระจายอำนาจ

การพัฒนาการกระจายอำนาจในประเทศไทยจำเป็นต้องมีการปรับปรุงในหลายมิติ วุฒิสภา ดันไชย (2564) เสนอแนวทางการปฏิรูปโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่มากขึ้น โดยเฉพาะในเขตเมืองขนาดใหญ่ที่มีความซับซ้อนสูง เช่น การจัดตั้งเขตปกครองพิเศษสำหรับพื้นที่เมืองที่มีความเชื่อมโยงกัน ดังเช่นกรณีของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ในด้านการพัฒนาระบบการคลังท้องถิ่น ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ (2565) นำเสนอรูปแบบการจัดสรรรายได้แบบใหม่ที่เพิ่มอำนาจทางการคลังให้แก่ท้องถิ่น เช่น การให้อำนาจจัดเก็บภาษีประเภทใหม่ การปรับปรุงฐานภาษีที่มีอยู่เดิม และการพัฒนาระบบการจัดเก็บรายได้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับข้อเสนอของ จรัส สุวรรณมาลา (2564) ที่เสนอให้มีการปฏิรูประบบการจัดสรรเงินอุดหนุนให้สะท้อนความต้องการและศักยภาพของแต่ละพื้นที่

ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์ และคณะ (2563) เสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพท้องถิ่นผ่านการสร้างระบบการพัฒนาสมรรถนะที่เป็นระบบ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการสมัยใหม่ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการสร้างนวัตกรรมการบริหารสาธารณะ ตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ เช่น โครงการพัฒนาผู้บริหารท้องถิ่นรุ่นใหม่ของสถาบันพระปกเกล้า ที่เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างท้องถิ่น (อรทัย ก๊กผล, 2564ก)

การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอีกประเด็นสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนา เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2565ก) เสนอให้มีการปรับปรุงกลไกการมีส่วนร่วมให้มีความหลากหลายและเข้าถึงง่าย โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญ เช่น การพัฒนาแพลตฟอร์มการมีส่วนร่วมออนไลน์ การใช้แอปพลิเคชันในการรับฟังความคิดเห็นและรับแจ้งปัญหา ดังเช่นกรณีของเทศบาลนครขอนแก่นที่ประสบความสำเร็จในการใช้แอปพลิเคชัน "ขอนแก่นสมาร์ทซิตี้" ในการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการและการมีส่วนร่วมของประชาชน (ไพบูลย์ โพธิ์สุวรรณ, 2564ก)

นกรินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2565) นำเสนอแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผ่านการจัดตั้งองค์กรความร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สหการ หรือองค์กรร่วมจัดการบริการสาธารณะ โดยยกตัวอย่างความสำเร็จของการจัดการขยะร่วมกันระหว่างเทศบาลในจังหวัดระยอง ที่สามารถลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการได้อย่างมีนัยสำคัญ

การพัฒนานวัตกรรมบริหารจัดการเป็นอีกแนวทางสำคัญที่ วสันต์ เหลืองประภัสร์ (2564ก) เสนอให้มีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริหารจัดการท้องถิ่น เช่น การพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางของท้องถิ่น การใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการวางแผนพัฒนาพื้นที่ และการนำ AI

มาใช้ในการวิเคราะห์และคาดการณ์ปัญหาของเมือง ดังเช่นกรณีของเมืองภูเก็ตที่พัฒนาระบบบริหารจัดการเมืองอัจฉริยะที่ครอบคลุมทั้งด้านการจราจร ความปลอดภัย และสิ่งแวดล้อม

แนวทางการพัฒนาการกระจายอำนาจที่น่าเสนอข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาระบบการกระจายอำนาจให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นองค์รวมและบูรณาการในหลายมิติ ทั้งการปฏิรูปโครงสร้างการบริหารให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ การเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการคลังท้องถิ่น การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล และการพัฒนาวัฒนธรรมการบริหารจัดการ (วุฒิสาร ตันไชย, 2564) ความสำเร็จของหลายพื้นที่ เช่น ขอนแก่น ระยอง และภูเก็ต แสดงให้เห็นว่าแนวทางเหล่านี้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรม การพัฒนาตามแนวทางดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชน รวมถึงต้องมีการติดตามประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การกระจายอำนาจสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2565ก)

ในมุมมองของผู้เขียน การกระจายอำนาจในประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญท่ามกลางความท้าทายและโอกาสที่เกิดขึ้นพร้อมกัน แม้จะมีการดำเนินการกระจายอำนาจอย่างต่อเนื่องกว่าสองทศวรรษ แต่เราต้องยอมรับว่ายังมีช่องว่างสำคัญหลายประการที่ต้องได้รับการแก้ไข การกระจายอำนาจที่แท้จริงไม่ใช่เพียงการถ่ายโอนภารกิจและงบประมาณจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นเท่านั้น แต่เป็นการปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐกับประชาชน โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการส่งเสริมให้ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยอย่างแท้จริง

จากการศึกษาทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ผู้เขียนเชื่อว่าแนวทางการพัฒนาการกระจายอำนาจในประเทศไทยควรเน้นการสร้างสมดุลระหว่างความมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกับการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน โดยต้องคำนึงถึงบริบทเฉพาะของแต่ละพื้นที่ สำหรับพื้นที่ที่มีความซับซ้อนสูงอย่างเขตมหานครและปริมณฑล การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแบบพิเศษที่มีความยืดหยุ่นและสามารถบูรณาการการทำงานข้ามเขตการปกครองถือเป็นความจำเป็นเร่งด่วน บทเรียนจากต่างประเทศทั้งจากโตเกียว โซล และมะนิลา ชี้ให้เห็นว่า ไม่มีรูปแบบใดที่สมบูรณ์แบบ แต่การเมืององค์กรกลางที่มีอำนาจชัดเจนและมีความรับผิดชอบต่อประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จ

การปฏิรูปการกระจายอำนาจไม่ควรมุ่งเน้นเพียงการแก้ไขกฎหมายหรือโครงสร้างการบริหาร แต่ต้องให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรและทัศนคติของทุกภาคส่วน ทั้งข้าราชการส่วนกลาง บุคลากรท้องถิ่น และประชาชน การรื้อถอนวัฒนธรรมการบริหารแบบรวมศูนย์ที่ฝังรากลึกในสังคมไทยเป็นความท้าทายสำคัญที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการปฏิรูปเชิงโครงสร้าง ที่สำคัญการพัฒนาการกระจายอำนาจในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีอย่างชาญฉลาด ไม่เพียงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ แต่ยังเพื่อเสริมสร้างพลังให้แก่ประชาชนในการมีส่วนร่วมกำหนด

อนาคตของชุมชนตนเอง ความสำเร็จของหลายท้องถิ่นในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นหลักฐานที่ชัดเจนว่า การกระจายอำนาจและนวัตกรรมสามารถเสริมแรงซึ่งกันและกันได้อย่างมีพลัง

ในท้ายที่สุด เราต้องยอมรับว่าการกระจายอำนาจเป็นกระบวนการทางการเมืองที่ต้องอาศัยเวลา และการเรียนรู้ร่วมกัน ความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเรามองการกระจายอำนาจไม่ใช่เพียงเป้าหมายในตัวเอง แต่เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างสังคมที่มีความเท่าเทียม ยั่งยืน และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะและบทสรุป

จากการศึกษาและวิเคราะห์การกระจายอำนาจในจังหวัดปริมณฑล สามารถนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เป็นรูปธรรมเพื่อตอบสนองต่อความท้าทายสำคัญที่พบดังนี้

ประการแรก การปรับโครงสร้างการบริหาร โดยเสนอให้มีการจัดตั้งสภามหานครร่วม (Metropolitan Council) ระหว่างกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล โดยจะทำหน้าที่เป็นองค์กรบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติ รับผิดชอบการวางแผนยุทธศาสตร์ร่วมที่มุ่งเน้นการเชื่อมโยงพื้นที่อย่างเป็นระบบ ประสานงานระหว่างจังหวัดเพื่อลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากร บริหารจัดการประเด็นข้ามเขตพื้นที่ที่มีความสำคัญ เช่น การจราจร มลพิษ การจัดการน้ำและขยะ ซึ่งต้องการการแก้ไขอย่างเป็นองค์รวม รวมถึงดูแลการพัฒนาและบริหารโครงสร้างพื้นฐานร่วมที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในภูมิภาค พร้อมทั้งบริหารจัดการกองทุนพัฒนาเมืองร่วมเพื่อสนับสนุนโครงการพัฒนาเชิงยุทธศาสตร์ที่ต้องอาศัยความร่วมมือและทรัพยากรจากหลายฝ่าย และขอบเขตอำนาจที่ชัดเจนเพื่อครอบคลุมให้สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีอำนาจในการกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาที่มีผลผูกพันกับทุกจังหวัดในพื้นที่ อำนาจในการออกข้อบัญญัติร่วมที่มีผลบังคับใช้ทั่วทั้งเขตมหานครในประเด็นสำคัญเช่นมาตรฐานสิ่งแวดล้อมและการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำนาจในการจัดสรรงบประมาณสำหรับโครงการพัฒนาร่วมผ่านกองทุนพัฒนาเมืองร่วม อำนาจในการพิจารณาอนุมัติหรือให้ความเห็นชอบโครงการขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบข้ามเขตพื้นที่ อำนาจในการกำหนดรูปแบบและมาตรฐานการให้บริการสาธารณะที่ต้องการความเป็นเอกภาพ และอำนาจในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างจังหวัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นไปอย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งข้อเสนอนี้จะช่วยแก้ปัญหาคาดเอกภาพในการพัฒนาและการประสานงานระหว่างพื้นที่ที่เป็นอุปสรรคสำคัญในปัจจุบัน พร้อมทั้งกำหนดให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดโดยตรงในจังหวัดปริมณฑล เพื่อเพิ่มความคล่องตัวและการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน นอกจากนี้ การจัดตั้งคณะกรรมการประสานนโยบายร่วมระหว่างจังหวัด จะช่วยแก้ไขปัญหาการทับซ้อนของอำนาจหน้าที่และการบริหารจัดการข้ามเขตพื้นที่

ประการที่สอง การปฏิรูประบบการคลังท้องถิ่น โดยเสนอให้มีการให้อำนาจจังหวัดในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นเพิ่มเติม เช่น ภาษีสิ่งแวดล้อม และภาษีการพัฒนาที่ดิน ข้อเสนอนี้จะช่วยแก้ปัญหาคาดพิงพา

งบประมาณจากส่วนกลางและเพิ่มศักยภาพทางการคลังของท้องถิ่น พร้อมทั้งจัดตั้งกองทุนพัฒนาเมืองร่วม (Metropolitan Development Fund) เพื่อเป็นกลไกในการระดมทุนและจัดสรรงบประมาณสำหรับโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ที่ต้องดำเนินการร่วมกัน รวมถึงพัฒนาระบบการจัดเก็บรายได้แบบดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านการคลัง

สำหรับแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ เสนอให้ดำเนินการเป็น 3 ระยะ โดยมีความเชื่อมโยงและต่อเนื่องกัน ดังนี้:

ระยะสั้น (1 - 2 ปี) เน้นการวางรากฐานที่จำเป็น โดยมุ่งเน้นการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อน และการพัฒนาแผนปฏิบัติการร่วม ขั้นตอนนี้จำเป็นต้องทำก่อนเพื่อสร้างกรอบการทำงานและกลไกพื้นฐานสำหรับการเปลี่ยนแปลง โดยมีตัวอย่างเช่น การแก้ไขพระราชบัญญัติการบริหารงานเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) พ.ศ. 2561 เป็นแนวทางตัวอย่างที่ดีในการสร้างกลไกพิเศษเพื่อพัฒนาพื้นที่เฉพาะ โดยอาจนำมาประยุกต์ใช้ผ่านการร่าง "พระราชบัญญัติการบริหารงานเขตพัฒนาเมืองมหานครร่วม" ที่กำหนดโครงสร้างสภามหานครร่วม อำนาจหน้าที่ กลไกการทำงาน และการจัดสรรงบประมาณ เช่นเดียวกับที่ EEC ได้ช่วยเอื้อให้การพัฒนาในจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยองเป็นไปอย่างบูรณาการ

ระยะกลาง (3 - 5 ปี) เน้นการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง ได้แก่ การดำเนินการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด การพัฒนาระบบบริการร่วม และการสร้างกลไกการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ ระยะนี้จะต่อยอดจากรากฐานที่วางไว้ในระยะแรก และเป็นช่วงของการเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบบใหม่ ตัวอย่างเช่น การพัฒนาระบบบริการร่วมเชิงบูรณาการ การพัฒนา "ระบบขนส่งมวลชนร่วมมหานคร" (Metropolitan Transit Authority) ที่บูรณาการระบบตัวโดยสาร ตารางเดินรถ และการเชื่อมต่อระหว่างรถไฟฟ้า รถโดยสารประจำทาง และเรือโดยสารทั่วทั้งกรุงเทพฯ และปริมณฑล เช่นเดียวกับโตเกียวที่มี Tokyo Metro Government (TMG) ดูแลระบบขนส่งแบบบูรณาการทำให้การเดินทางในเขตมหานครเป็นไปอย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ แม้จะเป็นการเดินทางข้ามเขตการปกครอง เป็นต้น

ระยะยาว (5 ปีขึ้นไป) เน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผ่านการประเมินและปรับปรุงระบบ การขยายผลไปยังพื้นที่มหานครอื่น และการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ ระยะนี้จะเป็นการต่อยอดและพัฒนาระบบให้มีความยั่งยืน โดยใช้บทเรียนและประสบการณ์จากสองระยะแรก ตัวอย่างเช่นการประเมินและปรับปรุงระบบ ตัวอย่างเชิงบูรณาการ: การจัดตั้ง "สถาบันประเมินและพัฒนาการบริหารเมืองมหานคร" ที่มีหน้าที่ติดตาม ประเมินผล และวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่มหานคร เพื่อเสนอแนะการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง คล้ายกับ Tokyo Institute for Metropolitan Studies ที่ทำหน้าที่ศึกษาวิจัยและประเมินผลนโยบายการพัฒนาพื้นที่มหานครโตเกียว ทำให้เกิดการพัฒนาที่มีฐานจากหลักฐานเชิงประจักษ์และมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง หรือตัวอย่างเชิงบูรณาการการพัฒนา "นครอัจฉริยะบูรณาการ" (Integrated Smart Metropolis) ที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและ AI ในการบริหารจัดการเมืองแบบองค์รวม ตั้งแต่

การจราจร พลังงาน สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยสาธารณะ คล้ายกับ Smart Nation Singapore ที่บูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการบริหารจัดการเมืองทุกมิติ ทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการใช้ทรัพยากรและการให้บริการประชาชน เป็นต้น

การดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และประชาชน รวมถึงต้องมีการติดตามประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การกระจายอำนาจในจังหวัดปริมณฑลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและสร้างการพัฒนาที่สมดุลในทุกมิติ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

จรัส สุวรรณมาลา. (2563). *การคลังท้องถิ่นกับการพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จรัส สุวรรณมาลา. (2564). การปฏิรูประบบการคลังท้องถิ่นไทย: บทวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์*, 19(2), 1-28.

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (2564ก). การกระจายอำนาจทางการคลังในประเทศไทย: สถานการณ์และข้อเสนอแนะ. *วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์*, 39(1), 1-32.

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (2564ข). *การคลังท้องถิ่นและความยั่งยืนทางการเงิน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (2565). *การเพิ่มขีดความสามารถทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2560). *การเมืองการปกครองท้องถิ่นไทย: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2560). *การกระจายอำนาจกับการปฏิรูปการบริหารราชการไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2564). แนวทางการขับเคลื่อนการกระจายอำนาจในประเทศไทย. *วารสารรัฐศาสตร์*, 72(1), 1-25.

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2565). นวัตกรรมความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 20(1), 1-25.

ปธาน สุวรรณมงคล. (2554). *การกระจายอำนาจ: แนวคิดและประสบการณ์จากเอเชีย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พรชัย เทพปัญญา. (2563). วัฒนธรรมองค์การกับการกระจายอำนาจในประเทศไทย. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์*, 18(2), 1-24.
- ไพบูลย์ โพธิ์สุวรรณ. (2562). การกระจายอำนาจรูปแบบพิเศษสำหรับเขตปริมณฑล. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 9(2), 45-67.
- ไพบูลย์ โพธิ์สุวรรณ. (2564ก). การพัฒนาเมืองอัจฉริยะกับการมีส่วนร่วมของประชาชน: กรณีศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 14(3), 78-95.
- ไพบูลย์ โพธิ์สุวรรณ. (2564ข). ผลกระทบของการกระจายอำนาจต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 14(2), 45-68.
- ลิขิต ชีรเวทิน. (2553). *วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วสันต์ เหลืองประภัสร์. (2564ก). การปฏิรูประบบการกระจายอำนาจในประเทศไทย. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 19(2), 1-22.
- วสันต์ เหลืองประภัสร์. (2564ข). นวัตกรรมการบริหารจัดการท้องถิ่นในยุคดิจิทัล. *วารสารรัฐศาสตร์*, 72(2), 45-68.
- วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2563). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารรัฐศาสตร์*, 71(2), 56-89.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2559). *การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นไทย*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2564). *การปฏิรูปโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดิน*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์. (2555). *การเมืองการปกครองของไทย: หลักการและมิติใหม่ในอนาคต*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์. (2564ก). นวัตกรรมการบริหารท้องถิ่นภายใต้การกระจายอำนาจ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์. (2564ข). *ศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการปัญหาเมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์ และคณะ. (2563). *การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2564). *รายงานการวิจัยความต้องการของประชาชนต่อการกระจายอำนาจในพื้นที่ปริมณฑล*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2557). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2565). กลไกการประสานงานระหว่างส่วนกลางและท้องถิ่น. *วารสารนิติศาสตร์*, 51(2), 234-256.

อรรถัย กักพล. (2564ก). การพัฒนาผู้นำท้องถิ่นรุ่นใหม่. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 11(2), 45-67.

อรรถัย กักพล. (2564ข). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นไทย. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 11(1), 67-89.

เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2563). *มหานครแห่งอนาคต: บทเรียนจากกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2564). *การปฏิรูปการกระจายอำนาจและการจัดความสัมพันธ์ใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2565ก). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2565ข). *การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับการกระจายอำนาจ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาษาอังกฤษ

Bautista, M. (2023). Metro Manila Development Authority: Challenges and opportunities in metropolitan governance. *Journal of Urban Management*, 8(2), 156-178.

Choi, S. (2024). Multi-level governance in Seoul Metropolitan City: Lessons from district (Gu) autonomy. *Asian Journal of Public Administration*, 42(1), 45-67.

Cruz, R. (2023). Integrated traffic management in Metro Manila: MMDA's role and effectiveness. *Transport Policy Review*, 15(3), 234-256.

Flores, J. (2024). Institutional constraints of metropolitan governance: *The case of MMDA*. *Urban Studies Review*, 29(1), 78-95.

Jung, H. (2023). Seoul's decentralization experience: Implications for developing countries. *Journal of Local Government Studies*, 18(4), 345-367.

Kim, J., Lee, S., & Park, H. (2023). Evolution of Seoul Metropolitan Government: From centralization to local autonomy. *Asian Public Policy Review*, 31(2), 123-145.

Lee, M. (2023). Inter-jurisdictional cooperation in Seoul metropolitan area: The case of Seoul-Gyeonggi coordination. *Urban Governance Journal*, 12(3), 189-210.

Mendoza, R. (2023). Flood control management in Metro Manila: MMDA's integrated approach. *Disaster Management Journal*, 16(2), 112-134.

Murakami, K. (2023). Regional cooperation mechanisms in Tokyo Metropolitan Area. *Journal of Asian Urban Studies*, 25(3), 267-289.

- Nakamura, T., & Sato, K. (2024). Fiscal autonomy in Japanese metropolitan governance: Tokyo's experience. *Public Finance Review*, 46(1), 78-96.
- Park, S. (2024). Local fiscal autonomy and urban development: Seoul's transformation. *Urban Studies*, 41(2), 234-256.
- Reyes, A. (2024). Waste management in Metro Manila: Challenges and innovations. *Environmental Management Review*, 19(1), 45-67.
- Rodriguez, M. (2023). Metropolitan coordination in Southeast Asia: Lessons from Manila. *Urban Policy and Research*, 28(4), 178-195.
- Santos, M., Cruz, R., & Reyes, A. (2024). MMDA's role in metropolitan governance: A critical analysis. *Journal of Public Administration*, 39(1), 89-112.
- Sasaki, M. (2024). Tokyo's administrative reform: Historical perspective and current challenges. *Asian Journal of Governance*, 32(1), 23-45.
- Tanaka, H. (2023). Local taxation and fiscal management in Tokyo Metropolitan Government. *Public Finance Studies*, 28(4), 256-278.
- Watanabe, K., Sato, M., & Tanaka, T. (2024). Governance innovation in Tokyo: Balancing autonomy and coordination. *Urban Management Review*, 15(2), 145-167.
- Yamamoto, K., Suzuki, T., & Tanaka, M. (2023). Decision-making processes in Tokyo Metropolitan Government: Impact of direct elections. *Journal of Local Government Studies*, 29(3), 178-196.
- Yang, J. (2024). Lessons from Seoul's decentralization: A systematic analysis. *Asian Public Administration Review*, 37(1), 89-112.